

Endurvinnsla

ÞRIÐJUDAGUR 17. OKTÓBER 2017

Kynningar: Reykjavíkurborg, Hringrás hf

Sjöfn Jóhannesdóttir er nýtin og endurskapar nýja hluti úr gömlum. Hún flokkar rusl og endurvinnur sem mest. MYND/AUÐUNN NIELSSON

Hendi engu og nýti allt

Sjöfn Jóhannesdóttir er húsmóðir á Akureyri sem vandist því frá barnsaldri að endurvinna alla hluti og henda engu sem nýta má betur. Hún segir að þessi vani spari henni mikla peninga. ➔2

Elín
Albertsdóttir
elin@365.is

Framhald af forsiðu →

Sjöfn var í sveit hjá ömmu sinni og afa sem barn og unglingur. Hún segir að amma hennar hafi nýtt allt sem hægt væri enda var ekki hlaupið út í búð. „Amma útbjó ýmsa hluti úr gömlu dóti. Hún nýtti alla afganga og henti aldrei neinu. Ég hef tekið hana sem fyrirmynd. Ég hef endurunnið gamlar lopapeysur, sauma úr þeim töskur, inniskó og fleira. Ég bý sömuleiðis til púða og mottur úr gömlum gallabuxum. Svo hef ég verið að prófa mig áfram að gera vaxdúka og einnig bý ég til brauðpoka,“ segir Sjöfn sem flokkar allt rusl. „Ég flokka auðvitað allt þetta venjulega eins og plast, pappa, járn, lífrænt, gler og ál. Það eru mjög góðar endurvinnslutunnur í götunni minni og auðvelt að losa sig við hluti. Akureyringar eru duglegir að flokka rusl,“ segir Sjöfn.

„Mér finnst nauðsynlegt að endurvinnna hluti og nota það sem hægt er með einhverjum breytingum. Það er svo margt sem hægt er að nýta aftur ef maður lætur hugmyndaflugið ráða. Ég hendi aldrei matarafgöngum, set þá í frysti eða geri eitthvað nýtt úr þeim. Afgangsbrauð verður að raspi. Ég er dugleg að nýta náttúruna, bý til sultu og grauta úr rabarbara og tíni ber sem ég frysti. Það er mikil búbót. Svo hef ég tekið slátur með móður minni.“

Sjöfn finnst óskaplega gaman að fletta upp í gömlum matreiðslubókum og hefur lært að nýta ýmsa matarafganga í gegnum slíkar bækur. „Þessar gömlu bækur gefa manni fullt af hugmyndum. Ég fer á sjó með föður mínum sem á trillu og veiði fisk á sjóstöng. Við veiðum ýsu, þorsk, steinbít og fleiri tegundir. Mér finnst æðislegt að fá tækifæri til að fara á sjó og eiga alltaf nýjan fisk. Ég ólst upp við sjóinn og finnst mjög gefandi að fara í veiðiferðir. Ég nýti alla fiskafganga, geri plökkfisk eða aðra rétti,“ segir Sjöfn sem á tverr dætur. Önnur þeirra á við fötlun að stríða og hefur Sjöfn annast hana.

„Mér finnst fólk almennt henda of miklu. Það er svo auðvelt að kasta þessu gamla og kaupa nýtt. Því miður viðgengst of mikil sóun í þjóðfélaginu. Margt af því sem lendir í Sorpu mætti alveg endurnýta og spara peninga. Ég hætta að kaupa bómullarskífur en hekla þær í staðinn. Þær gera sama gagn og ekkert mál að þvo þær í þvottavélinni. Ég þrjóna líka tuskur en nota ekki eldhúspappír. Mér

Sjöfn situr oft við saumavélina og fönðrar allt mögulegt úr gömlum fötum. MYND/AUÐUNN NÍELSSON

finnst gaman að ferðast og með því að spara í heimilishaldinu eru meiri líkur á að maður geti leyft sér það sem er gaman,“ segir Sjöfn og gefur okkur hér eina skemmtilega uppskrift.

Hakksúpa

Um það bil 4-500 g nauta-, lamba- eða kalkúnahakk.

Það grænmeti sem til er, til dæmis laukur, hvítlaukur, kartöflur, gulrætur, hvítkál eða bara það sem til er, skorið í hæfilega bita og steikt með hakkinu í olíu.

Kryddið eftir smekk með tandoori-kryddi, reyktri papríku og kjötkrafti, steikið örstutt með hakkinu. Setjið um það bil 2 dósir af hökkuðum tómötum í eða svipað magn af ferskum, vatn þannig að fljóti yfir og látið malla í 1-3 klst. Vatni bætt í eftir þörfum, smakkað til með salti og pipar.

Svo má henda aukalega í súpuna það sem maður á til; góðar baunir, beikon, rjóma, sýrdan rjóma. Borið fram með rifnum osti til að dreifa yfir súpuna og kartöflubollum.

Bómullarhnoðrar sem Sjöfn heklar, brauðpoki, tuskur og fleira sem hún hefur fönðrað. MYND/AUÐUNN NÍELSSON

Kartöflubollur

500 g hveiti
5 tsk. þurrger
2 msk. sykur
1 tsk. salt
1 egg
50 g brætt smjör

Kaldar, soðnar og stappaðar kartöflur, 3-6 stykki
Um 3 dl mjólk

Eggi, smjör, kartöflur og mjólk bætt í þurrefnin, hnoðað mjög vel saman. Gott að bæta söxuðum graslauk í og rifnum osti. Látið

lyfta sér í 30-60 mín. Slegið niður og búnar til bollur. Rifnum osti stráð yfir og bakað við 200°C þar til fallega brúnt. Ég fer yfirleitt ekki mikið eftir uppskriftum heldur sirka ég alltaf allt og bæti bara í eftir hentugleika – nota hugmyndaflugið.

Flokkunarílát til notkunar innanhúss

FLOKKUNARBARIR

Fáanlegir í mörgum litum. Mál: 38 x 39/93 cm.

3 x 15 l.

Mál: 26/59/60 cm.

2 x 30 l.

Mál: 25 x 31/44 cm.

EITT HÓLF 20 l.

Mál: 26/59 cm.

2 x 11 l.

Mál: 25 x 31/44 cm.

3 x 11 l.

Mál: 25 x 47/44 cm.

1 x 8 l. KARFA

Fyrir lífræna söfnun
Mál: 18 x 22/22 cm.

GÁMAÞJÓNUSTAN HF.
BÆTT UMHVÆRFI - BETRI FRAMTÍÐ

Allar upplýsingar
í síma 535 2510

Berghellu 1 • 221 Hafnarfjörður • Sími 535 2500 • gamar@gamar.is • gamar.is

Þrettán grænar tunnur á viku

Græna tunnann hefur boðist borgarbúum frá haustmánuðum 2015 og síðan þá hefur söfnun plasts á höfuðborgarsvæðinu aukist um 120%.

Þrettán grænar tunnur hafa að jafnaði varið pantaðar í hverri viku það sem af er ári, á móti fækkaðum gráum tunnnum um eina á viku og spartunnnum fjölga um eina. Reykjavíkurborg hefur farið þá leið að bjóða íbúum að velja það þjónustustig sem hentar þeim og að greiða fyrir þjónustuna í takt við það. „Þannig geta íbúar valið hvort þeir vilja nýta sér þjónustu grenndar- eða endurvinnslustöðva eða hvort þeir kjósa að endurvinnanlegur úrgangur sé sóttur frá heimilum þeirra. Íbúar þurfa því að óska eftir grænni tunnunni undir plast og blárra tunnunni undir pappír og pappa við heimili sitt,“ segir Eygerður Magnúsdóttir, deildarstjóri umhverfis- og úrgangsstjórnunar hjá umhverfis- og skipulagssviði Reykjavíkurborgar.

Plastsöfnun í sér tunnunni skilar mestu til endurvinnslu

Stuðst var við árangur annarra borga í endurvinnslu þegar

„Nýleg skýrsla Evrópusambandsins, þar sem bornar eru saman 28 borgir, sýnir að mesti árangur endurvinnslu næst með sérsöfnun í einni tunnunni við heimili.“

Eygerður Margrétardóttir

ákveðið var að safna plasti í sér tunnunni, þ.e. grænu tunnuna. „Nýleg skýrsla Evrópusambandsins, þar sem bornar eru saman 28 borgir, sýnir að mesti árangur endurvinnslu næst með sérsöfnun í einni tunnunni við heimili. Í þeim borgum sem sérsöfnun hefur verið komið á eru að meðaltali

Að sögn Eygerðar Margrétardóttur eykur það að flokka ekki einungis magn úrgangs sem fer til endurvinnslu heldur sýna rannsóknir að með flokkun eykst vitund íbúa um neyslu sína sem hefur áhrif á heildarmagn úrgangs. MYND/GVA

Lengi lifir plastið...

KOMUM ÞVÍ Í ENDURVINNSLU

- Árlega falla til um 40 kg af plasti frá hverjum íbúa
- Plast sem ekki er flokkað er urðað
- Urðun á plasti er sóun á landi og auðlindum
- Flokkun plasts er forsenda endurvinnslu
- Endurvinnna má flestallt plast
- Endurvinnsla plasts dregur úr framleiðslu á nýju plasti
- Plasti má skila í grænu tunnuna og á grenndar- og endurvinnslustöðvar
- Græn tunna undir plast er ódýrari en grá tunna undir blandaðan úrgang

Reykjavíkurborg

níu kíló af plasti á hvern íbúa send til endurvinnslu, á móti þremur kílóum á íbúa þegar mismunandi endurvinnsluefnum er safnað saman. Engin borganna sem voru til skoðunar er með söfnun plasts í blönduðum straumi,“ segir Eygerður

Gæði endurvinnsluefna eru að sögn Eygerðar yfirleitt meiri þegar þau eru flokkuð frá á upprunastað og safnað í sér straumi því þá er minni hætt á mengun frá öðrum úrgangsefnum. „Því hreinni sem endurvinnsluefni eru þeim mun meira hlutfall fer til endurvinnslu. Plastið sem safnast í grænu tunnuna er sent til Svíþjóðar þar sem það er flokkað í nothæft plast til endurvinnslu og restinni er brennt og orkan notuð m.a. til húshitunar.“

Að sögn Eygerðar telst plast sem er brennt ekki til endurvinnslu. Því er mikilvægt að sá hluti sé sem minnstur. „Plastið sem safnast í grænu tunnuna hefur hingað til verið í góðum gæðum, að

„Plastið sem safnast í grænu tunnuna hefur hingað til verið í góðum gæðum, að mestu laust við t.d. matarleifar og áfastan pappír.“

Eygerður Margrétardóttir

mestu laust við t.d. matarleifar og áfastan pappír. Það vefst oft fyrir íbúum að flokka samsettar umbúðir. Stundum er t.d. pappír og plast fast saman og þarf að rífa í sundur svo hægt sé að endurvinnna umbúðirnar.“

Eygerður segir það að flokka ekki einungis auka magn úrgangs

sem fer til endurvinnslu. „Rannsóknir sýna að með flokkun eykst vitund íbúa um neyslu sína sem hefur áhrif á heildarmagn úrgangs. Meðvitund t.d. um stærð og magn umbúða utan um vörur eykst og það hefur áhrif á kauphegðun.“

Endurvinnsla er loftslagsmál

Í kringum 20% losunar gróðurhúsalofttegunda í Reykjavík koma vegna úrgangsmála. „Mikilvægt er að horfa til lausna í úrgangsmálum sem draga úr losuninni. Með hverju kíló af plasti sem er endurnið sparast um 2,1 CO₂ ígildi. Samanborið við t.d. að vinna dísilolíu úr plasti, sem sparar 0,2 CO₂ ígildi, er endurvinnsla plasts meira en 10 sinnum hagkvæmari aðferð út frá loftslagsjöfnarmíðum. Loftslagsmál eru eitt af aðaláherslumálum Reykjavíkurborgar og því miðast söfnunaraðferðir og úrgangsméðhöndlun að því að hámarka hlutfall til endurvinnslu með því að tryggja gæði og hreinleika plastsins.“

5.000 farmar af brotamálmi

Hringrás er eitt elsta endurvinnslufyrirtæki landsins. Hringrás sérhæfir sig í söfnun málna til endurvinnslu en tekur einnig á móti spilliefnum, notuðum hjólbörðum og raftækjum frá fyrirtækjum og einstaklingum.

Hringrás hefur nú safnað málmum til endurvinnslu í nálægt sextíu ár en hefur í seinni tíð einnig bætt við sig spilliefnum og raftækjum,“ segir Daði Jóhannesson, framkvæmdastjóri Hringrásar.

Hann segir gott ástand í efnahagslífi landsmanna blasa við á móttökustöðvum Hringrásar.

„Notuðum bifreiðum, sem koma til endurvinnslu, hefur fjölgað um 30 prósent á milli ára og eru notaðir bílar um 20 prósent af því brota-járni sem kemur til Hringrásar. Þá er aukning í endurvinnslu á heimilistækjum og tölvubúnaði einnig mikil,“ segir Daði.

Hringrás tekur við um 500 notuðum bílum í hverjum mánuði, sem koma frá bílapartasölum, fyrirtækjum og einstaklingum.

„Samstarfsaðilar okkar sjá um að

Daði Jóhannesson er framkvæmdastjóri Hringrásar. MYNDIR/ANTON BRINK

fjarlægja endurnýtanlega varahluti og spilliefni úr bílum, sem síðan eru pressaðir og klipptir í flutningseiningar, og skipað úr landi til frekari endurvinnslu,“ upplýsir Daði.

Umhverfisvæn staðsetning

Staðsetning Hringrásar í Kletta-görðum hefur oft verið til umræðu og þá sérstaklega vegna eldsvoða sem orðið hafa á svæðinu. Segir Daði erfiðleika í rekstri undanfarinna ára hafa valdið því að ekki hafi verið staðið nægilega vel að forvörnum.

„Fyrirverandi eigandi fyrirtækisins varð gjaldþrota snemma á árinu en nýir eigendur Hringrásar leggja mikla áherslu á að eldvarnir séu í forgangi og að magn brennanlegra efna sé viðráðanlegt.“

Eigendur Hringrásar eiga nú í viðræðum við Reykjavíkurborg um framtíðarstaðsetningu fyrirtækisins. Daði bendir á að þótt starfsemi sé í sjálfu sér ekki mengandi fylgi henni umtalsverðir flutningar.

„Hringrás tekur við um 5.000 bílförnum af brotamálmi og spilliefnum frá höfuðborgarsvæðinu á

Hjá Hringrás starfa 50 manns, á myndinni er einn þeirra að hluta í sundur raftæki.

Spilliefni, hjólbörðar og rafgeymar eru fjarlægðir úr bílflokum, flökin eru pressuð og flutt í fullkomnar endurvinnslustöðvar í Norður-Evrópu.

hverju ári. Góð staðsetning dregur þannig verulega úr neikvæðum umhverfisáhrifum og erum við mjög vongóð um að skipulagsyfirvöld taki vel í umleitanir okkar, enda hlýtur að vera keppikefli borgarinnar að hámarka endurvinnslu á úrgangsefnum sem falla til á svæðinu,“ segir Daði og er bjartsýnn á framtíð Hringrásar.

„Endurvinnsla er eitt mikilvægasta framlag mannsins til umhverfisverndar, og hefur fyrirtækið á að skipa öflugum hópi starfsmanna sem stöðugt vinna að því að finna leiðir til að hámarka endurnýtingarhlutfall þess hráefnis sem fyrirtækið meðhöndlar.“

Hringrás er með aðstöðu í Kletta-görðum í Reykjavík, á Akureyri og Reyðarfirði. Sjá nánar á hringras.is.

Nýtum plastið upp á nýtt

Plastmengun er eitt stærsta vandamál sem mannkynið stendur frammi fyrir. Einn af kostum plastsins er að hægt er að nota það aftur og aftur og mikilvægt er að endurnýta það sem til fellur.

Brynhildur Björnsdóttir
brynhildur@365.is

Umbúðir og umframeigur eru að ganga af okkur dauðum í bókstaflegri merkingu. Sjórinn er að verða æ plastmett- aðri sem þýðir að eftir nokkur ár böðum við okkur upp úr plasti og borðum það í kvöldmatinn. Það er mikilvægasta verkefni samtímans að spyrna við þessari þróun. Mikilvægt skref er að draga úr notkun plastburðarpoka en það er hægt að nota ýmsar aðrar aðferðir til að draga úr notkun á plasti og ein þeirra er að endurnýta það plast sem til fellur á heimilinu og lífinu hverjum degi. Þá þarf ekki að búa til nýtt í staðinn og þannig minnkar þörfin á plasti og minna af því fer út í umhverfið. Plast endist öldum saman svo það hentar betur til endurnýtingar en flest annað. Margt smátt gerir eitt stórt og hér eru nokkrar aðferðir til að nýta upp á nýtt.

Rör

Myndbönd þar sem sogrör eru dregin út úr nefinu á þjádum skjaldbököm í útrýmingarhættu minna óþrymlega á hvaða skaða þau geta valdið enda hafa ýmsar

Sogrör eru með því skaðlegra sem fer út í umhverfið. Geymdu rörið og bjargaðu skjaldbököm frá þjáníngum.

skyndibitakeðjur skorið upp herör gegn notkun einnota sogröra. Við sem vitum hvað rör eru nauðsynleg í smoothie og fleiri drykki getum spornað við ofnotkun röra með því að vera með rör í vasanum í töskunni og segja áður en

rörinu er skellt í glasið: „Nei, ég er með mitt eigið!“ Þá eru þjáníngar skjaldbökönnar og selanna að minnsta kosti ekki á okkar ábyrgð.

Plastilát

Umbúðir, umbúðir, umbúðir.

Það er ómögulegt að fara í fisk- og kjötleiðangra án þess að fá vöruna afhenta útataða í plasti. Farðu með þitt eigið plast í búðina, til dæmis gamlar skyrdollur eða ísbox með loki. Þú veur bæði aðdáun og ánægju afgreiðslufólks og

umhverfissinnann í þeim sem eru með þér í röðinni. Verslunum er enn fremur bent á að bjóða afslátt þeim sem koma með eigin ílát. Þá er líka alveg út í hött að kaupa glæný plastilát í IKEA til að geyma mat í ísskápnum ef þú heindir plastilátum eða glerkrukkum oft í viku.

Nestispokar

Það er ekki hægt að kaupa brauð öðruvísi en í poka og oftar en ekki eru það plastpokar eða bréfpokar með plathúð. Þessa poka utan af brauði og beyglum er hægt að nota aftur og aftur í staðinn fyrir að kaupa plastpoka eða plastfilmur: fyrir nesti, til að hlífa matarleifum inni í ísskáp, utan um frystivarning og þannig mætti lengi telja.

Örplast

Örplast er allra verst meðlimurinn í plastfjölskyldunni og ber mesta ábyrgð á mengun hafnsins og lífkeðjunnar. Í staðinn fyrir snyrtivörur með örplasti er hægt að nota skrúbba úr grófu salti, ólífuolíu og kaffikorgi, hvítta tennurnar með matarsóða og hreinsa húðina með móludum baunum og möndluolíu. Og ef við nenum því ekki er lágmark samt að velja ekki vörur sem innihalda örplast.